

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 6.10.2005
COM(2005)473 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE
AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK**

**a NUTS-osztályozás részletesebb szintjeit európai szinten megvalósító szabályok
létrehozásának helyénvalóságáról**

A HÁTTÉR

Az 1970-es évek elején a Bizottság létrehozta a Statisztikai Célú Területi Egységek Nomenklatúráját (NUTS) – az Európai Unió területének a célból történő felosztására szolgáló egységes, összefüggő rendszert –, hogy az a Közösség számára regionális statisztikákat állítson elő. Megközelítőleg harminc éven át a NUTS-osztályozás végrehajtását és frissítését a tagállamok és a Bizottság között létrejött „úriemberek megállapodásai” keretein belül végezték, néha hosszú és nehéz tárgyalásokat követően. A NUTS-ot jogállással felruházó rendeleten 2000 tavaszán kezdtek el dolgozni. A NUTS-rendeletet 2003 májusában fogadták el, és 2003 júliusában lépett hatályba¹.

A jelenlegi NUTS-bontás az 1. NUTS-szinten az egyes tagállamokat számos régióra osztja. Ezek mindegyikét felosztja 2. NUTS-szintű régiókra, majd ezeket a 3. NUTS-szinten újból felosztja régiókra.

Az 1990-es évek elejéig a NUTS-osztályozás mindössze ebből a három regionális szintből állt. Annak érdekében, hogy kielégítse a helyi szinten fellépő, növekvő általános információigényt, a Bizottság létrehozott egy regionális szint alatti információs rendszert, vagyis megtette az első lépést annak irányába, hogy létrehozza a NUTS-szal összeegyeztethető helyi igazgatási egységek (a továbbiakban: LAU) közösségi osztályozását. Két további szintet határoztak meg (LAU néven) a NUTS-elvekkel összhangban, de csak az utolsót és legkisebbet (2. LAU-szint) állapították meg az összes tagállam számára. Ez rendszerint megfelel a „helyhatóság” vagy „közigazgatási terület” fogalmának.

A NUTS-rendelet Tanácsban történt megvitatása során eltérő nézetek merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a NUTS hány szintjét fedjék le jogszabályi szövegek. Számos ország csak három NUTS-szinthez kívánt ragaszkodni, míg néhány ország (véleményüket az Európai Parlament támogatta) be akarta vonni a 4. és 5. szintet – vagyis a jelenlegi 1. és 2. LAU-szintet – is. A nézetek összehangolása érdekében a Bizottság javaslatot fogadott el, amely szerint két év áll majd rendelkezésre a további NUTS-szinteknek a rendeletbe történő bevonása helyénvalóságának tanulmányozására. A NUTS-rendelet a 2. cikk (5) bekezdésében tehát a következő rendelkezést tartalmazza:

- „Minden egyes tagállamban az adott tagállam határozatával tovább részletezett hierarchikus szintek hozhatók létre, amelyekkel a 3. NUTS-szintet osztják fel. Az e rendelet hatálybalépésétől számított két éven belül a Bizottság a tagállamokkal folytatott konzultációt követően közleményt nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a részletesebb NUTS-osztályozás európai szintű szabályai létrehozásának helyénvalóságáról.”

Mit jelentene a rendeletben egy további NUTS-szint, tekintve a rendelet különféle elveit?

- A 4. NUTS-szint a 3. NUTS-szint régióinak albontása lenne.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2003. május 26-i 1059/2003/EK rendelete a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) létrehozásáról (HL L 154., 2003.6.21., 1. o.).

- A 4. NUTS-régióknak teljes mértékben le kellene fedniük az egyes országok területét.
- A regionális lebontást legalább három évig változatlanul hagynák a következő lehetséges módosítás előtt.
- Minimális és maximális népességi küszöböket alkalmaznának.
- A 4. szint régiói számára nevek/azonosítók teljes listáját biztosítanák.
- Meghatározott szabályokat alakítanának ki a 4. NUTS-szint módosításai lefedésére az 5. cikkben.

Más szavakkal, a NUTS-rendelet egy további regionális szintjének bevezetése tekintélyes járulékos munkaterhet vonna magával mind a tagállamok, mind pedig a Bizottság számára. A Bizottság kivizsgálta az elmúlt néhány hónapban, hogy egy további regionális szint létrehozása a NUTS-rendszerben több előnnyel jár-e, mint amennyi a vele járó teher.

A jelenlegi közlemény a Bizottság tanulmányának eredményeit tükrözi.

A TAGÁLLAMOK KONZULTÁCIÓI

A Bizottság mindenekelőtt a tagállamok statisztikai hivatalaival konzultált. Írásos kérdőívet küldtek az összes nemzeti statisztikai hivatalnak 2004. június 15-én. Mind a 25 tagállam válaszolt e konzultációs eljárás keretein belül². A válaszok rendkívül változók voltak, mind terjedelmüket, mind pedig tartalmukat illetően. A következő következtetéseket lehet levonni:

- Az országok jelentős többsége rendelkezik a 3. NUTS-szint és a 2. LAU-szint közötti, azaz egy 1. LAU-szintű regionális lebontással.
- Ezen 1. LAU-szintet alkalmazzák az országon belül a regionális statisztikák gyűjtésére és terjesztésére is.
- Csak nagyon csekély számú országban van a 3. NUTS-szint és a 2. LAU-szint között egynél több regionális lebontás. Következésképpen a bizottsági javaslatot az 1. LAU-szintre összpontosíthatjuk.
- Az országok többségében az 1. LAU-szint határai sosem vagy csak ritkán változnak. Az állandóság tehát gyakorlatilag biztosított.
- Nagyon kevés válasz határoz meg népességi küszöbértéket a 4. NUTS-szint régiói számára. Ezt nehéz kérdésnek tekintik.
- A vélemények megoszlanak látszanak abban a kérdésben, hogy a 4. NUTS-szintet európai szinten kellene-e a rendeletbe foglalni. Franciaországot és Finnországot (akik a funkcionális régiókat választják, amelyek nem a 3. NUTS-szintű régiók albontásai) „nemmel” szavazónak tekintve, a 25-ből 14 olyan ország van, amely ellenzi a további NUTS-szint rendeletbe kerülését.

² A kérdőív és a tagállamok által adott válaszok áttekintése e közlemény mellékletében található.

A 2004. november 3–5-ig Luxembourgban tartott, a tagállamokkal folytatott munkacsoport-értekezleten részletesen megvitatták ezt a kérdést. Nagyon kevés kivétellel egyetértés született abban, hogy az 1. LAU-szintet harmonizálni kellene egész Európában, valamint a Bizottságnak kellene vállalnia a kommunikáció és a koordináció feladatát, ugyanakkor ezt a szintet nem kellene 4. NUTS-szintként a NUTS-rendeletbe bevonni. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az 1. LAU-szintű statisztikákat szívesen fogadnák (önkéntes alapon), és feltöltenék a megfelelő adatbázisba.

ÉRTÉKELÉS

A tagállamok részéről történő megvalósíthatóságról szóló konzultációs folyamatot követően a Bizottság véglegesítette értékelését a következő elemzési keretnek megfelelően:

1. EU-POLITIKAI KÖVETELMÉNYEK EGY TOVÁBBI NUTS-SZINT LÉTREHOZÁSÁNAK IGAZOLÁSÁRA

A regionális szintű statisztikákat elsősorban kohéziós politikai célokra használják. Jelenleg és a belátható jövőben az ilyen adatok biztosításának legalacsonyabb szintje a 3. NUTS-szint. Míg az egyes politikai területeket (pl. vidékfejlesztés) érintő részletesebb statisztikai információra vonatkozóan követelmények állíthatók, még nem tisztázott, hogy ezeket leginkább az igazgatási egységek alkalmazásával lehet-e teljesíteni. Nem lehet azonosítani más, azonnali igényt, amely a regionális statisztikák alacsonyabb igazgatási szinten (vagyis NUTS-szinten) történő rendszeres gyűjtésére irányulna.

Ahogy az Unió bővül, a szakpolitikai alkalmazás nagy valószínűséggel mindent megelőzően földrajzi értelemben válik majd szélesebb körűvé. A szubszidiaritás megkövetelheti a tagállamoktól, hogy egyes politikai kezdeményezések (pl. városfejlesztési programok) terén mélyebb részletekbe menő munkát végezzenek, de a Bizottság a részletek ilyen szintjén nem irányíthat és nem is kellene neki irányítania uniós szinten, csak a szakpolitika által célzott távlat szintjén.

Ennélfogva európai politikai szemszögből a NUTS-rendeletben egy további NUTS-szint létrehozása és irányítása nem nyert igazolást.

2. A 4. NUTS-SZINTNEK – A JOGSZABÁLYI SZÖVEG ELVEINEK MEGFELELŐEN – A MINDEN TAGÁLLAM SZÁMÁRA ÉRVÉNYES RENDELETBE FOGLALÁSÁNAK MEGVALÓSÍTHATÓSÁGA

A tagállamok statisztikai hivatalai többségének erős ellenállására való tekintettel meglehetősen problematikusnak tűnik, hogy az összes tagállamot rákényszerítsék egy olyan 4. NUTS-szint létrehozására, amelynek le kell fednie az egész országot, időben állandónak kell lennie, tiszteletben kell tartania egyes nagyságbeli határértékeket stb.

Sok statisztikai hivatal jó érveket hozott fel a további hivatalos NUTS-szint bevezetése ellen: egy negyedik szint hozzáadása a regionális lebontáshoz nem javítaná az európai statisztikák minőségét és összehasonlíthatóságát. Az igazgatási régiókon alapuló területi megosztások

egymástól igen különböző területekből állnak, amelyek egyre eltérőbbé válnak, ahogyan lefelé haladunk a hierarchiában. A népességi küszöbértékek mint olyanok nem harmonizálnák a területeket, és az sem tenné őket használhatóbbá, ha inkább a kis „régiókra” alkalmaznák őket. Mindazonáltal az 1–3. NUTS-szinttől eltérő egyéb területi megosztások rugalmas (eseti alapon történő) alkalmazását támogatják, ha a politikai érdek úgy kívánja.

3. A RENDELET FORMÁLIS KÖVETELMÉNYEI KÖZÉ FELVETT TOVÁBBI NUTS-SZINTBŐL ADÓDÓ ADATSZOLGÁLTATÁS

A 4. NUTS-szint rendszeres statisztikai közül az első az éves népességi adat lenne. Pillanatnyilag a Bizottság minden tíz évben kap részletes népességi adatokat a 2. LAU-szinten (helyhatóságok) végzett teljes körű felmérésből. Az 1. LAU-szintű (illetőleg 4. NUTS-szintű) harmonizált, frissebb adatok európai mértékben tennék lehetővé a regionális fejlődések mélyelemzését.

4. A LEHETSÉGES 4. NUTS-SZINTŰ STATISZTIKÁK BIZTOSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES FORRÁSOK IGAZOLÁSA

Két különböző típusú költséget kell itt azonosítani: a további NUTS-szint szerkezetének frissítéséhez szükséges forrásokét (kódok, régiónevek nyilvántartása, küszöbértékek betartása, változások kezelése stb.), valamint a statisztikai adatállomány számára szükséges forrásokét. A NUTS-rendelet csak az osztályozással magával foglalkozik, és NEM a statisztikai adatokkal, amelyeket egyéb statisztikai jogi aktusok szabályoznak. Nincsen ma jogalkotási keret olyan adatok gyűjtésére, amelyek részletesebbek a 3. NUTS-szintnél, és nincsenek jelenleg tervek a részletesebb adatgyűjtésekre vonatkozóan sem. Ennélfogva nem tűnik tehát helyénvalónak, hogy a szűkös forrásokat egy olyan osztályozás fenntartására fordítsuk, amely számára jelenleg nem lehet statisztikai adatokat előirányozni.

KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy jelenleg a NUTS-rendelet keretein belül nem irányozható elő a regionális lebontás további szintje. A szolgálatok erőfeszítéseinek a meglévő NUTS-szinteken hozzáférhető statisztikai információra kellene irányulniuk a kibővített EU megszilárdítása, a minőségjavítás és a további regionális adatok megszerzése terén, ahol ezek politikai célból szükségesek.

Nem hivatalos szinten pedig az 1. LAU-szint európai léptékű harmonizálását a Bizottságnak kellene aktívan támogatnia. Ez a statisztikai hivatalok között a nézeteik beható cseréjét jelenti, amelyet a Bizottság ösztönöz és támogat, továbbá feloleli az elméletek harmonizálása felé mutató iránymutatások kidolgozását, tekintettel az 1. LAU-szintű régiók meghatározására.

Ajánlott tehát a helyzetnek a jövőbeli újraértékelése. Legalkalmasabb időpontnak 2008 tűnik, amely év a következő kohéziós politika indulását követi.

MELLÉKLET

4.1. Kérdőív a tagállamok számára

1. kérdés

Valamely, a 3. NUT-szintnél alacsonyabb (és a 2. LAU-szint, azaz a helyi igazgatási egységek feletti) hivatalos területi lebontást alkalmaznak statisztikai célokra az önök országában? Kérem, jellemezze e területi osztályozás szintjét (régiók száma, átlagos mérete, rendelkezik-e igazgatási funkcióval vagy sem, helyzete a régiók hierarchiájában).

2. kérdés

Statisztikai célokra az önök országában egynél több területi lebontás létezik a 3. NUTS-szint és a 2. LAU-szint között? Amennyiben igen, jellemezze mindet, és emelje ki a különbségeket. Kérem, ebben az esetben a lenti kérdéseket az összes lebontás esetében válaszolja meg.

3. kérdés

Használnak, gyűjtenek és terjesztenek bármiféle regionális statisztikát az önök országában e részletezett, a 3. NUTS-szint alatti szintre vonatkozóan? Kérem, adja meg a statisztikai területek néhány példáját, amelyeket érintően rendszeresen állítanak elő és/vagy terjesztenek adatokat a részletezett lebontásban.

4. kérdés

Milyen gyakran változnak önöknél a regionális osztályozás e szintjén található egységek határai? Mind a gyakoriságot, mind a területi változások által érintett egységek számát meghatározhatja.

5. kérdés

Tekintet nélkül az önök országában tapasztalható helyzetre, szívesen venné, ha az Európai Unió számára létrejönne egy, a 3. NUTS-szintnél részletesebb NUTS-szint? Egy további szintet (4. NUTS-szint) vagy egynél több további NUTS-szintet (4., 5. stb. NUTS-szint) fogadnának szívesebben? Kérem, fejtse ki az erre irányuló nézeteiket.

6. kérdés

Véleménye szerint milyen nagyságban kellene meghatározni a népességi küszöbértéket a további NUTS-szint(ek) számára?

7. kérdés

Kérem, tegyen további észrevételeket a további NUTS-szintek kérdését illetően.

4.2. 2. melléklet: A tagállamok válaszainak összefoglalója

	Regionális lebontás a 3. NUTS-szint alatt?	Egynél több szint?	Adatgyűjtés és közzététel?	Határok változásának gyakorisága	NSH akar NUTS-szinteket a 3. szint alatt?	Népességi küszöbértékek?
Belgium	nincs	—	—	—	nem	—
Cseh Köztársaság	van	részben	van	ritka	nem	—
Dánia	nincs	—	—	—	nem	—
Németország	részben	nincs	van	gyakori	nem	—
Észtország	van	nincs	van	ritka	igen	30 000–500 000
Görögország	van	nincs	van	ritka	igen	bonyolult
Spanyolország	van	néhány területen	nincs	ritka	igen	bonyolult
Franciaország	nem statisztikák számára	nincs	nincs	ritka	funkcionális régiókat	50 000–150 000
Írország	van	nincs	van	ritka	nem	—
Olaszország	van	nincs	a jövőben	minden tíz évben	igen	nincs még válasz
Ciprus	van	nincs	van	nem változnak	igen	40 000–150 000
Lettország	van, de eltörlésre kerül	nincs	van	ritka	nem	—
Litvánia	van	nincs	van	ritka	nem	—
Luxemburg	van	néhány területen	van	ritka	igen	bonyolult
Magyarország	van	nincs	van	gyakori	nem	—
Málta	van	nincs	van	ritka	lehet	30 000–130 000
Hollandia	nincs	—	—	—	nem	—
Ausztria	van	nincs	van	nem változnak	nem	—
Lengyelország	van	nincs	van	gyakori	igen	országok átlaga
Portugália	van	nincs	van	ritka	igen (fenntartások)	—
Szlovénia	van	nincs	van	gyakori	lehet	bonyolult
Szlovák Köztársaság	van	nincs	van	ritka	nem	bonyolult
Finnország	van	nincs	van	gyakori	funkcionális régiókat	nincs értelme
Svédország	van	nincs	nincs	nem változnak	nem	—

	Regionális lebontás a 3. NUTS- szint alatt?	Egynél több szint?	Adatgyűjtés és közzététel?	Határok változásának gyakorisága	NSH akar NUTS- szinteket a 3. szint alatt?	Népességi küszöbértékek?
Egyesült Királyság	van	van	van	ritka	igen	25 000–150 000